

KAUNO MIESTO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS

Augintiniai
ir sveikata

Bet kurį gauruotą, plunksnuotą, žvynuotą, beplaukį ar turintį kiautą padarėlį galima laikyti namų augintiniu – tereikia priimti sprendimą, ir jis taps gyva mūsų namų ir gyvenimo dalele.

Prie gyvūnų žmonės traukia besąlygiškos meilės poreikis, gyvūnai pelno meilę dėl savo ištikimybės ir šilumos, kurios pasigendama bendraujant su žmonėmis. Remiantis moksliniais tyrimais, naminiai gyvūnai, ypač šunys ir katės, naudingi fizinei ir psichinei žmogaus sveikatai, reikšmingi socialiniam žmogaus gyvenimui.

Gyvūnų registracijos duomenimis, Kauno gyventojai dažniausiai renkasi šuns draugiją – jų registruota penkis kartus daugiau negu kačių. O kur dar visi į registrą nepakliuvę šuneliai, katinėliai ir kiti gyvūnėliai – triušiai, šinšilos, jūrų kiaulytės, žiurkėnai, žiurkės, vėžliukai, papūgėlės, kanarėlės, žuvytės ir kiti mažieji augintiniai!

Kuo žmogui augintiniai naudingi?

- Pabendravus su gyvūnu vos 15–30 min., padidėja serotonino (laimės hormono) ir sumažėja išskiriamo kortizolio (streso hormono) kiekis.
- Teigiamų emocijų gyvūnai mums dovanoja tiek daug, kad imame geriau jaustis. Sumažėja kraujospūdis, o kartu sumažėja infarkto ir insulto rizika.
- Netgi paprasčiausias žaidimas su keturkoju skatina organizmą gaminti oksitociną – pasitikėjimo, švelnumo, prieraišumo hormoną. Oksitocinas padeda įveikti stresą ir depresiją, gimdo pozityvias emocijas, stiprina tikėjimą žmonėmis. Augintinio meilė ir prisirišimas, nuolatinis rūpinimasis gyvūnu padeda atsipalaiduoti, užmiršti nemalonius išgyvenimus, vienišiams žmonėms praskaidrina vienatvę.
- Žmonės, kurie turi šunis, yra fiziškai aktyvesni ir rečiau turi antsvorį – juk šunį reikia kasdien išvesti į lauką.
- Gyvūnai padeda plėsti socialinius ryšius – išvedus į lauką šunį ar katę, bendrauja ne tik gyvūnai, bet ir jų šeimininkai, turintys bendrų interesų.
- Gyvūnai sugeba pajusti įvairias sveikatos grėsmes ir perspėti šeimininką – dėl jautrios uoslės daugelis šunų gali pajusti cheminių procesų pokyčius žmogaus organizme ir perspėti šeimininką apie jam gresiantį pavojų (kritinį cukraus kiekio sumažėjimą kraujyje, epilepsijos priepuolį ar kitokią kritinę būklę).
- Gyvūnai padeda gydyti vaikų hiperaktyvumo sindromą – žaisdami su gyvūnu vaikai išlieja savo energijos perteklių.

- Autizmu sergantiems vaikams gyvūnai padeda geriau sutelkti dėmesį.
- Gyvūnai padeda greičiau atsigauti po chirurginių operacijų.
- Specialiai mokyti šunys gali tapti žmonių, turinčių negalią, pagalbininkais: šunys vedliai padeda akliesiems, specialiai mokyti šunys padeda Parkinsono liga sergantiems ar kitokios negalios kamuojamiems žmonėms.

Tačiau bendravimas su gyvūnais ne visada atneša vien džiaugsmą ir naudą žmogaus sveikatai.

Ne laiku ir ne vietoje pasipainiojęs keturkojis gali tapti traumos priežastimi. Dėl neadekvataus šeimos numylėtinio elgesio gali susidaryti įvairių stresinių situacijų, kurios atneš daugybę nemalonių pasekmių. Tinkamai neprižiūrimas gyvūnas gali apkandžioti, užkrėsti įvairiomis ligomis.

Labai svarbu savo augintiniais ne tik rūpintis, bet ir nepamiršti higienos... Atliktų tyrimų duomenimis, mokinių elgesys su gyvūnais yra rizikingas, o žinių apie gyvūnų įtaką sveikatai nepakanka – 67 proc. apklaustų mokinių, turinčių gyvūnų, su jais miega, 49 proc. juos bučiuoja, 64 proc. apklaustų vaikų gyvūnai sužeidė, daugiau nei trečdalis glosto benamius gyvūnus.

Kokių užkrečiamųjų ligų gali „padovanoti“ žmogui mylimi augintiniai ar beglobiai gyvūnai?

Kampilobakteriozė – ūmi žarnyno infekcija. Šia *Campylobacter* bakterijų sukelta liga gali sirgti ir ją platinti katės, šunys, žiurkėnai, paukščiai.

Kriptokokozė – žmonių ir gyvūnų (galvijų, šunų, kačių) užkrečiama grybelinė liga, kurią sukelia į organizmą patekęs kriptokokas (*Cryptococcus neoformans* grybelis), veikiantis nervų sistemą, plaučius, kaulus ir odą.

Ornitozė – ūminė užkrečiama liga, pasireiškianti plaučių, nervų sistemos pažeidimu, kepenų ir blužnies padidėjimu. Ligos sukėlėjas – ląstelinis parazitas *Chlamydia psittaci*, kurį išskiria vandens paukščiai, balandžiai. Chlamidijomis gali būti užterštos paukščių plunksnos, pūkai, kiaušiniai ir aplinka.

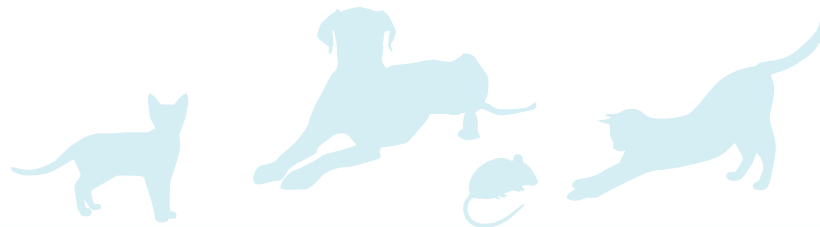

Pastereliozė – infekcinė liga, kurią sukelia *Pasteurella* bakterijos, patenkančios į žmogaus organizmą pro pažeistą odą arba gleivinę, gyvūnams įkandus ar įdrėskus. Šią ligą sukeliančių bakterijų aptinkama kačių, šunų, žiurkių, paukščių ir kitų gyvūnų organizmuose.

Sarkoptozė – gyvūnų niežai, kuriuos sukelia parazitai (lot. *Sarcoptes scabiei*) – mikroskopinės erkutės. Jos patenka ant gyvūnų (šunų, kačių, triušių, šėškų ir kt.) kailio, prisitvirtina prie odos, gyvena ir dauginasi raginiame gyvūno epidermio sluoksnyje. Nors šie niežai dažniausiai vadinami šunų niežais, jais gali užsikrėsti ir žmonės.

Salmoneliozė – viena dažniausių žarnyno užkrečiamųjų ligų, kurią sukelia salmonelėmis vadinamos bakterijos. Salmonelės su išmatomis išskiria vėžliukai, driežai, gyvatės, tritonai, varlės, pelės, žiurkės, žiurkėnai, paukščiai ir kt. gyvūnai.

Jersinijozė – žarnyno užkrečiamoji liga, kurią sukelia *Yersinia enterocolitica* rūšies bakterijos. Jas su išmatomis ir šlapimu gali platinti žiurkės, pelės, triušiai, arkliai, katės, šunys ir kiti gyvūnai. Dažniausiai užsikrečiama nuo bakterijomis užteršto maisto ar vandens. Galima užsikrėsti ir dėl tiesioginio sąlyčio su sergančiu gyvūnu ar naminiu augintiniu.

Limfocitinis choriomeningitas (LCM) – LCM viruso sukelta infekcinė liga, kurią platina graužikai. Šios ligos sukėlėjų aptinkama pelių, žiurkių, žiurkėnų išmatose, šlapime, seilėse. LCM virusu dažniausiai užsikrečiama įkvepiant užkrėstų graužikų išskyrų ar per odos įdrėskimų užkrėtimus.

Bartoneliozė – infekcinė liga, kurią sukelia *Bartonella* genties bakterijos. Ji dar vadinama kačių įdrėskimo liga. Infekcijos šaltinis – katės ir kiti kačių šeimai priklausančios gyvūnai. Bartonelioze užsikrečiama įkandus ar įdrėskus katei. Sukėlėją taip pat gali pernešti kačių blusos.

Kriptosporidiozė – parazitinių pirmuonių kokcidijų *Cryptosporidium* sukelta žarnyno infekcija. Kriptosporidijų genties organizmai yra maži parazitai, gyvenantys stuburinių gyvūnų žarnyne ir kvėpavimo takuose. Platinti gali katės, šunys ir kiti gyvūnai.

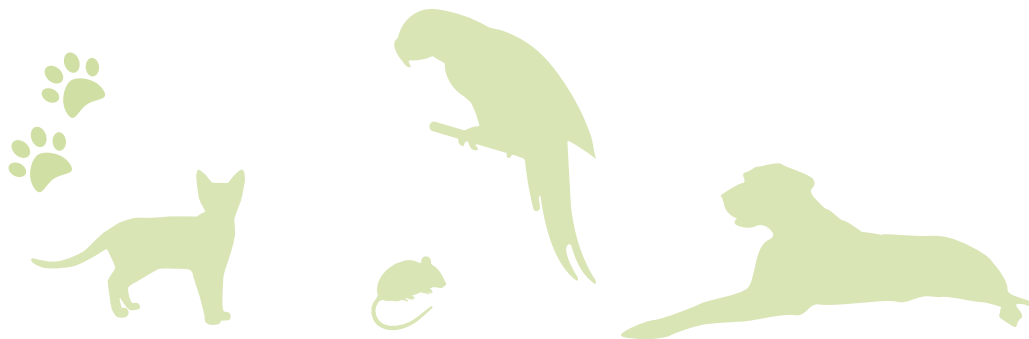

Echinokokoze – sunki parazitinė liga, kurią sukelia *Echinococcus* genties kaspinoočiai. Jie sukelia sunkių negalavimų, kurių negydant žmogus gali mirti. Užsikrėsti galima bendraujant su užsikrėtusiais ar sveikais šunimis, kitais gyvūnais, ant kurių kailio gali būti echinokoko kiaušinėlių ar narelių.

Toksokarozė – dažniausiai pasitaikanti šunų, kačių platinama kirmėlinė liga, kurią sukelia *Toxocara canis* (apvalioji šunų kirmėlė) ir *Toxocara cati* (apvalioji kačių kirmėlė) lervos. Šiai ligai būdinga sunki, ilgai trunkanti ir nuolat pasikarojanti eiga, pasireišianti įvairiais klinikiniais simptomais, kuriuos lemia organizme migruojančios lervos.

Ešerichiozė – patogeninių žarnyno lazdelių *Escherichia coli* (*E. coli*) sukelta žarnyno infekcinė liga, kuria dažniausiai užsikrečiama per užterštą maistą ar vandenį. Šunys ir katės taip pat gali sirgti ešerichioze, todėl užsikrėsti galima nuo tiesioginio sąlyčio su gyvūnu.

Leptospirozė – tai infekcinė liga, kurią sukelia mikroorganizmai, vadinami leptospiromis, patenkantys į žmogaus organizmą per pažeistą odą ar sveikas gleivines. Šią infekciją gali platinti katės, šunys, kiaulės, žiurkės ir kiti gyvūnai. Žmonės dažniausiai užsikrečia besimaudydami, gerdami ar buities reikmėms naudodami atvirų vandens telkinių vandenį, užterštą leptospiromis nešiojančių graužikų ar naminių gyvulių šlapimu.

Liambliazė (giardiazė) – yra pirmuonių sukelta liga, kuria susirgus viduriuojama. Šią ligą sukelia *Giardia lamblia* – vienaląstis pirmuonis, kuris gyvena ir parazituoja žmonių ir gyvūnų plonajame žarnyne. Šia parazitinių pirmuonių sukelta liga galima užsikrėsti nuo šunų ir kt. gyvūnų.

Pasiutligė – skiepijimais valdoma ūminė virusinė liga, kuri, pasiekusi klinikinės simptomatikos stadiją, visuomet yra mirtina. Žmonės užsikrečia pasiutlige, kai jiems įkanda, įdreskia ar juos apseilėja sergantis naminis ar laukinis gyvūnas ir su gyvūno seilėmis pasiutligės virusas patenka į žaizdą. Mirtiną šios ligos virusą gali perduoti katės, šunys, žiurkės, pelės ir kiti gyvūnai.

Mikrosporija – grybelinė odos ir plaukų liga. Dažniausiai ji kamuoja įvairius keturkojus: kates, šunis, triušius, arklius, bet tiesioginiu sąlyčiu su gyvūnais gali būti perduodama ir žmonėms.

Toksoplazmozė – žmogaus ir gyvūnų parazitinė liga, kurią sukelia parazitiniai pirmuonys – toksoplazmos. Ligą platina katės, nes tik jų organizme išsivysto oocistos, kuriomis ir užteršiama aplinka (žemė, vanduo, žolė ir kt.). Šuo, kaip ir kiti naminiai gyvūnai, kurie laisvai vaikštinėja lauke, gali būti oocistų nešiotojai.

Gyvūnų platinamoms ligoms imliausi yra vaikai iki penkerių metų amžiaus, nėščiosios, ŽIV infekuoti asmenys, onkologiniai ligoniniai, žmonės, kuriems buvo atlikta organų transplantacija, silpną imuninę sistemą turintys asmenys, senyvo amžiaus žmonės.

Nors naminiai gyvūnai yra daugybės užkrečiamųjų ligų nešiotojai ir platintojai, nebūtinai žmogus, paglostęs katę, šunį, triušiką ar kitą naminį gyvūnėlį, užsikrės ir susirgs. Daugelio ligų galima išvengti, jei bus laikomasi elementarių higienos taisyklių, o gyvūnai bus tinkamai prižiūrimi ir skiepijami.

Saugus bendravimas su augintiniais ar kitais gyvūnais

- Pažaidus, paglosčius ar palietus gyvūną ir jo naudojamus daiktus, atidžiai tekančiu vandeniu su muilu nusiplauti rankas.
- Rūpintis savo augintinių švara.
- Reguliariai gydyti šunis ir kates nuo kirminų.
- Neleisti šunims laižyti veido, indų, kuriuos naudoja žmonės, nes ant šuns snukučio, liežuvio gali būti parazitų kiaušinėlių, kurie gali patekti į žmogaus organizmą ir sukelti ligą.
- Nemiegoti su augintiniu vienoje lovoje, jo nebučiuoti.
- Šunis vedžioti jiems skirtose aikštelėse.
- Neleisti savo augintiniams teršti aplinkos – surinkti jų išmatas į maišelius ir išmesti į kontenerius ar kitu saugiu būdu pašalinti kenksmingumą, sudeginant, užkasant.
- Nežaisti su svetimomis katėmis, šunimis, neliesti valkataujančių gyvūnų.
- Mokyti vaikus elementarios higienos bendraujant su augintiniu ar kitais gyvūnais.
- Vaikų smėlio dėžės – patraukli vieta katėms, šunims tuštintis, todėl patartina nenaudojamas smėlio dėžes uždengti. Neleisti vaikams žaisti smėlio dėžėse, kuriose smėlis nekeičiamas.
- Nevalgyti nukritusio ant žemės maisto, jeigu jo negalima nuplauti.

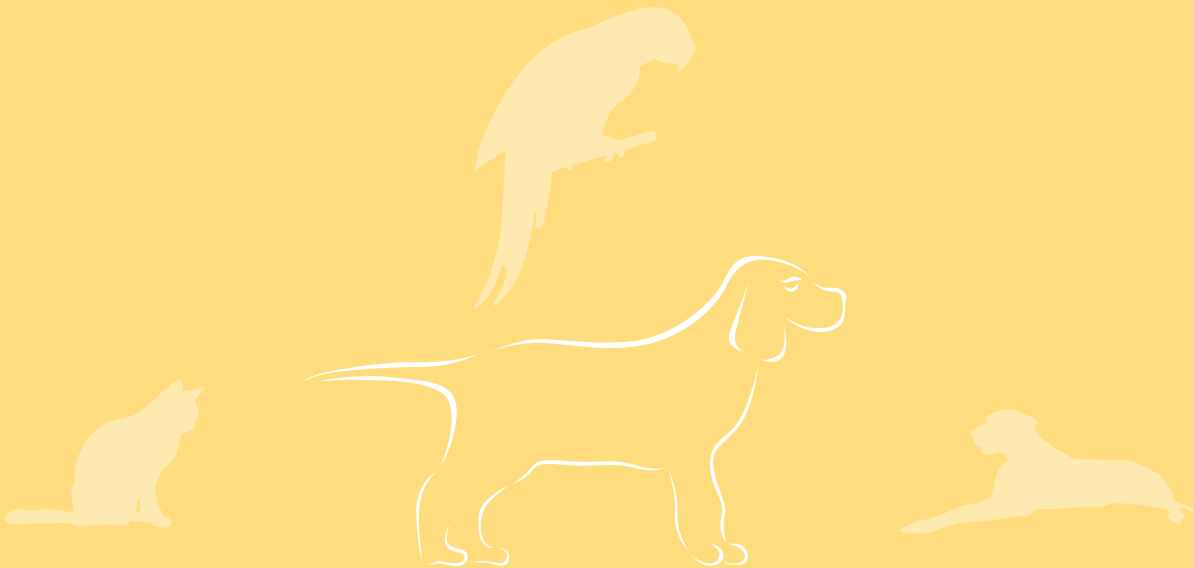
Prieš įsigyjant naminį gyvūną, verta pagalvoti:

- ar šeimoje nėra infekcijoms imlių žmonių;
- ar pakaks kantrybės ir lėšų gyvūno priežiūrai (vizitams pas veterinarijos gydytoją, skiepams, vaistams, maistui ir kt.);
- kas vedžios gyvūną į lauką, valys jo buveinę, rūpinsis gyvūno higiena ir t. t.
- Tarp benamių valkataujančių gyvūnų užkrečiamosios ligos ypač greitai plinta, o sergančių gyvūnų išmatomis ir plaukais užteršta aplinka kelia grėsmę tiek kieme žaidžiantiems vaikams, tiek kieme vedžiojamiems sveikiems naminiams gyvūnams.
- Neretai valkataujančių gyvūnų (ypač kačių) populiacijos gausą palaiko geraširdžiai žmonės, nuolat šeriantys benamius gyvūnus.
- Vadovaudamasi Gyvūnų laikymo Kauno mieste taisyklėmis, benamius (beglobius) gyvūnus gauda, karantинуoja, globoja, atlieka jų eutanaziją ir utilizuoja Gyvūnų globos ir kontrolės tarnyba.
- Gyventojai, kuriems kyla problemų dėl beglobių gyvūnų, turėtų kreiptis į Kauno miesto savivaldybės administracijos seniūnus pagal gyvenamąją vietą.

Informacijos šaltiniai: <http://www.ulac.lt/> <http://kaunovsc.sam.lt/> <http://www.registracija.lt/>

Ambrozaitis, A., et al. 2011. *Infekcinių ligų vadovas*. Vilnius: Vaistų žinios.

Išleido:

**KAUNO MIESTO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS**

Aušros g. 42 A Kaunas

Tel. (8 37) 45 47 17

Faks. (8 37) 33 32 04

El. paštas info@kaunovsb.lt

Svetainė internete – www.kaunovsb.lt

LR sveikatos apsaugos ministerijos lėšomis

